



WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

w sprawie **R.G.**,
skazanego z art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
w dniu 22 kwietnia 2026 r.,
kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego, na korzyść skazanego,
od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Tomyślu
z dnia 17 listopada 2010 roku, sygn. akt II K 481/10,

**na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6
k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej
rozstrzygnięcia zawartego w pkt. I tego wyroku i na podstawie art.
17 § 1 pkt 6 k.p.k. w tym zakresie postępowanie umarza, a kosztami
procesu obciąża Skarb Państwa.**

Tomasz Artymiuk

Jacek Błaszczyk

Kazimierz Klugiewicz

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu, po rozpoznaniu sprawy R.G., oskarżonego o to, że w okresie od miesiąca września 2003 roku do miesiąca maja 2010 roku, z wyłączeniem okresu od miesiąca lutego do sierpnia 2005 roku, miesięcy października i listopada 2005 roku, miesięcy styczeń i luty 2006 roku, okresu od miesiąca sierpnia do miesiąca grudnia 2008 roku, okresu od stycznia do grudnia 2009 roku i miesięcy kwiecień i maj 2010 roku, w miejscowości S., gmina O. w województwie [...], uporczywie uchylał się od wykonania ciążącego na nim z mocy ustawy i orzeczenia Sądu Rejonowego w Grodzisku Wlkp. z dnia 9 października 2001 roku, sygn. III RC [...], obowiązku alimentacyjnego poprzez nie łożenie na utrzymanie małoletniej córki W.G. w kwocie 500 zł miesięcznie, przez co naraził ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych i konieczność korzystania ze świadczeń, tj. funduszu alimentacyjnego przyznawanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w P., a następnie zaliczki alimentacyjnej i funduszu alimentacyjnego przyznawanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w O., tj. o przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., wydanym na rozprawie w dniu 17 listopada 2010 roku wyrokiem, sygn. akt II K 481/10, orzekł:

I. oskarżonego R.G. uznał za winnego tego, że w okresie od września 2003 roku do stycznia 2005 roku, uporczywie uchylał się od wykonania ciążącego na nim z mocy ustawy i orzeczenia Sądu Rejonowego w Grodzisku Wlkp. z dnia 9 października 2001 roku, sygn. III RC [...], obowiązku alimentacyjnego poprzez nie łożenie na utrzymanie małoletniej córki W.G. w kwocie 500 zł miesięcznie, przez co naraził ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych i konieczność korzystania ze świadczeń, tj. funduszu alimentacyjnego przyznawanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w P., który to czyn zakwalifikował jako występki z art. 209 § 1 k.k. i za to, na podstawie art. 209 § 1 k.k. wymierzył mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

II. oskarżonego R.G. uznał za winnego tego, że w okresie od września 2005 roku do września 2010 roku, z wyłączeniem okresu od października do listopada 2005 roku, od stycznia do lutego 2006 roku, od kwietnia do sierpnia 2006 roku, sierpnia 2008 roku, od października do grudnia 2008 roku, od stycznia do grudnia 2009 roku, od kwietnia do maja 2010 roku, w miejscowości S., gmina O. w województwie [...], po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za

popęlnienie przestępstwa podobnego, na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Tomyślu z dnia 19 września 2003 roku, sygn. akt II K 224/03, uporczywie uchylał się od wykonania ciążącego na nim z mocy ustawy i orzeczenia Sądu Rejonowego w Grodzisku Wlkp. z dnia 9 października 2001 roku, sygn. III RC [...], obowiązku alimentacyjnego poprzez nie łożenie na utrzymanie małoletniej córki W.G. w kwocie 500 zł miesięcznie, przez co naraził ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych i konieczność korzystania ze świadczeń, tj. funduszu alimentacyjnego przyznawanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w P., a następnie zaliczki alimentacyjnej i funduszu alimentacyjnego przyznawanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w O., który to czyn zakwalifikował jako przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to, na podstawie art. 209 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności;

III. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył orzeczone wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności i wymierzył karę łączną roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

IV. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 5 lat próby;

V. na podstawie art. 73 § 1 k.k. oddał oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora;

VI. na podstawie art. 72 § 1 pkt 3 k.k. zobowiązał oskarżonego do wykonywania na bieżąco ciążącego na nim obowiązku łożenia alimentów na rzecz swojej małoletniej córki W.G.;

VII. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego w całości od kosztów sądowych i opłaty (k. 94).

Powyższy wyrok uprawomocnił się bez postępowania odwoławczego w dniu 25 listopada 2010 roku (k. 95).

Pismem z dnia 9 lutego 2026 r. Prokurator Generalny wniósł kasację od powyższego wyroku, na korzyść oskarżonego, w zakresie skazania za czyn z art.

209 § 1 k.k., tj. rozstrzygnięcia z punktu I oraz w zakresie orzeczenia o karze łącznej. Podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa - art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 101 § 1 pkt 4 k.k., polegającego na skazaniu oskarżonego R.G. za występki z art. 209 § 1 k.k., popełnione w okresie od września 2003 roku do stycznia 2005 roku, pomimo przedawnienia karalności przypisanego mu w punkcie I. wyroku tegoż czynu, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co uprawniało do jej rozpoznania na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Trafnie bowiem zauważył Prokurator Generalny, że wyrok Sądu Rejonowego w Nowym Tomysłu, w zakresie skazania R.G. za czyn z art. 209 § 1 k.k., popełniony w okresie od września 2003 roku do stycznia 2005 roku, zapadł w warunkach negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. i jest w związku z tym dotknięty bezwzględną przyczyną odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

Zarówno w czasie popełnienia przez R.G. występku z art. 209 § 1 k.k., jak i w dacie orzekania sądu w niniejszej sprawie, sprawca tego czynu podlegał grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Zgodnie natomiast z normą art. 101 § 1 pkt 5 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 2 sierpnia 2005 roku), a następnie od dnia 3 sierpnia 2005 roku zgodnie z art. 101 § 1 pkt 4 (w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 3 czerwca 2005 roku - Dz.U. z 2005 r., Nr 132, poz. 1109), karalność przestępstwa zagrożonego karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 3 lat ustaje, jeżeli od jego popełnienia upłynęło 5 lat. Jeżeli we wskazanym wyżej okresie wszczęto postępowanie przeciwko sprawcy, to stosownie do treści art. 102 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 2 sierpnia 2005 roku, a następnie w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 3 czerwca 2005 roku, Dz.U. z 2005

r., Nr 132, poz. 1109), karalność popełnionego przestępstwa ustaje z upływem 5 lat od zakończenia wskazanego okresu.

Analiza akt sprawy wskazuje jednak, że nie doszło o przedłużenia biegu okresu terminu przedawnienia na mocy art. 102 k.k., albowiem postanowienie o wszczęciu dochodzenia w omawianej sprawie zostało wydane dopiero w dniu 10 maja 2010 roku (k. 15), a do wszczęcia postępowania przeciwko R.G. doszło faktycznie w dniu 29 czerwca 2010 roku, tj. w dacie ogłoszenia mu postanowienia o przedstawieniu zarzutów i przesłuchania jako podejrzanego (k. 34, k. 37-38). Tymczasem 5-letni termin przedawnienia, wynikający z art. 101 § 1 pkt 4 k.k. upłynął w styczniu 2010 r.

W kontekście określenia wcześniejszej o 4 miesiące daty końcowej przypisanego oskarżonemu przestępstwa w porównaniu do opisu czynu zarzucanego w akcie oskarżenia, trafnie Prokurator Generalny przytoczył ugruntowany w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym dla ustalenia okresów przedawnienia karalności decydujące znaczenie ma bowiem to, jakie przestępstwo oskarżony w rzeczywistości popełnił, a więc czyn przypisany, a nie, o jakie przestępstwo został oskarżony, czyli czyn zarzucany (*zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2021 roku, sygn. II KK 374/21, Lex nr 3327678; w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2020 roku, sygn. IV KK 126/20, Lex nr 3148068; w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2019 r., V KK 57/18, Lex nr 2639899*). Rozstrzygające dla analizowanej problematyki znaczenie miało zatem ustalenie końcowego momentu popełnienia tego czynu przez R.G. przez Sąd *meriti* na styczeń 2005 r., bez znaczenia zaś opis czynu ze skargi oskarżyciela, w której czas ten określono na maj 2005 r.

Wyrok Sądu Rejonowego w Nowym Tomyślu, w zakresie skazania R.G. za czyn z art. 209 § 1 k.k., popełniony w okresie od września 2003 roku do stycznia 2005 roku, zapadł zatem w warunkach negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. i jest w związku z tym dotknięty bezwzględną przyczyną odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., co implikowało konieczność uchylenia tego orzeczenia w ww. zakresie i umorzenie postępowania. Tym samym z mocy prawa utraciło moc orzeczenie o karze łącznej.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

Tomasz Artymiuk

Jacek Błaszczyk

Kazimierz Klugiewicz

[WB]

[r.g.]